

**ПРОГРАМА НАВЧАННЯ
ПРАЦІВНИКІВ У ВІДПОВІДНОСТІ ПРИНЦИПАМ ТА КРИТЕРІЯМ FSC
ПО ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»
ДИМЕРСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВУ**

I. Загальні положення

1.1. Програма перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників у відповідності вимогам сертифікації FSC (далі - Програма) розроблена відповідно до додатку В FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України FSC-STD-UKR-01.1-2024 VI- з метою забезпечення безпечного та ефективного виконання усіма відповідними працівниками запланованої діяльності.

1.2. Процес вивчення Програми включає в себе наступне:

- ознайомлення із Принципами і Критеріями FSC;
- вивчення основних вимог чинного законодавства з урахуванням обливостей виробничої діяльності підприємства;
- ознайомлення з літературними джерелами та іншими письмовими і електронним ресурсами, які регулюють відносини у відповідності Стандартам та Критеріям FSC;
- набуття практичних вмінь та навиків щодо моніторингу основних процесів, які відбуваються на підприємстві, та їх впливу на навколишнє середовище;
- засвоєння правил техніки безпеки а також головних вимог охорони праці на підприємстві.

II. Обсяг засвоєних знань та вмінь за Програмою

2.1. У результаті проходження навчання за Програмою працівники повинні засвоїти наступні вимоги, що зазначені в Додатку В Стандарту та іншими:

- вимоги чинного законодавства;
- вимоги Конвенцій МОП та Інструкції МОП з безпеки та гігієни праці на лісгосподарських роботах;
- вимоги щодо виявлення та запобігання сексуальним домаганням та дискримінації за тендерними ознаками;
- вимоги щодо безпеки та гігієни праці під час роботи на територіях, які зазнали радіаційного забруднення (у випадку відсутності таких, достатньо буде теоретичних знань)
- вимоги щодо техніки безпеки у поводженні з небезпечними речовинами;
- вимоги щодо розуміння своїх посадових обов'язків, особливо у випадку небезпечних робіт або спеціальної посадової сфери відповідальності;
- вимоги щодо виявлення, оцінки та підтримання цінностей довкілля та особливих цінностей для збереження (далі ОЦЗ);
- інформацію про те, де і які права мають місцеві громади щодо господарської діяльності підприємства;
- вимоги щодо підтримки та розширення захисних функцій лісів, особливо захисних функцій ґрунту та води;
- вимоги стосовно оцінки можливих соціально-економічних та екологічних впливів господарської діяльності підприємства та розробки необхідних заходів

з їх уникнення;

- вимоги щодо розроблення та впровадження заходів із підтримки послуг екосистем;
- вимоги щодо поводження, зберігання та використання пестицидів; вимоги до очистки територій, пошкоджених внаслідок розливів небезпечних речовин;
- регіональні особливості ведення лісового господарства;
- базові методики оцінки недеревних ресурсів лісу (врожайність грибів та ягід, запаси лікарських та технічних рослин залежно від регіональних особливостей та традицій), невиснажливі технології їх заготівлі, охорони та відновлення.

2.2. У результаті проходження навчання за Програмою працівники повинні:

- вміти виявляти ОЦЗ і проводити первинний огляд таких об'єктів;
- дотримуватись гігієни праці, правил техніки безпеки та своєчасно реагувати при виникненні надзвичайних ситуацій;
- вміти належним чином поводитись із небезпечними речовинами, з урахуванням всіх вимог безпеки праці;
- вміти користуватись методиками, що дозволяють визначити економічний, екологічний і соціальний вплив діяльності підприємства;
- вміти об'єктивно, зрозуміло та з дотриманням службових повноважень доносити інформацію, пов'язану з веденням лісового господарства, до зацікавлених сторін, громадських організацій, місцевих жителів тощо;
- сприяти такому веденню лісового господарства, що не суперечить регіональним особливостям і культурним традиціям.

Начальник надлісництва

Іван ШИНКА

МЕТОДИКА
оцінювання цінностей довкілля згідно критеріям FSC
ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»
ДИМЕРСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВУ

I. Загальні положення.

Ця Методика визначає основні вимоги щодо зберігання або відновлення послуг екосистеми, а також уникнення негативних впливів на довкілля і застосовується лісогосподарськими підприємствами, лісовпорядними організаціями під час проведення базового, безперервного лісовпорядкування або наукових досліджень, науковими і громадськими організаціями, для запровадження заходів зі збереження цінностей довкілля.

II. Мета оцінювання

Метою оцінювання є збереження особливо цінних природних комплексів і об'єктів, особливо рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин, рослинних угруповань і природних оселищ (біотипів), згідно положеннями Червоної книги України та Зеленої книги України, наказом Мінприроди від 16.10.2009 № 545 «Про затвердження переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і занесені до Зеленої книги України», і згідно до чинних для України міжнародних договорів.

III. Перелік цінностей для збереження

ОЦЗ 1: Видове різноманіття. Концентрації біологічного різноманіття, включно з ендемічними, рідкісними видами і видами, що перебувають під загрозою, або зникають, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях.

ОЦЗ 2: Екосистеми та їх мозаїки ландшафтного рівня. Цілісні лісові ландшафти, великі екосистеми ландшафтного рівня та мозаїки екосистем, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях та містять життєздатні популяції переважної більшості природно їм притаманних з природними структурами розповсюдження та рясності, видів.

ОЦЗ 3: Екосистеми та оселища. Рідкісні екосистеми, оселища або рефугіуми й такі, що перебувають під загрозою або зникають.

ОЦЗ 4: Критичні послуги екосистем. Основні послуги екосистем в критичних ситуаціях, включно із захистом водозборів і запобіганням ерозії вразливих ґрунтів і схилів.

ОЦЗ 5: Потреби громади. Ділянки та ресурси, визначальні для задоволення основних потреб місцевих громад або тубільних народів (наприклад, у засобах для існування, лікування, харчування, забезпечення водою), визначені шляхом залучення цих громад або тубільних народів.

ОЦЗ 6: Культурні цінності. Ділянки, ресурси, оселища та ландшафти світового або національного культурного, археологічного або історичного значення та/або критичної культурної, екологічної, економічної чи релігійної/священної важливості для традиційних культур місцевих громад або тубільних народів, визначені шляхом залучення цих місцевих громад або тубільних народів.

(Джерело: базується на FSC-STD-01-001 V5-0)

IV. Алгоритм обстеження працівниками підприємства території надлісництва на наявність об'єктів ОЦЗ

1. Працівники підприємства, чий посадові обов'язки напряду пов'язані з виїзними роботами в лісі, перед початком таких робіт, з'ясовують, чи є в даному лісовому масиві потенційні об'єкти ОЦЗ, попередньо ознайомившись з таксаційними описами та планшетами конкретного лісництва.
2. Береться до уваги також Інформація про ті чи інші потенційні об'єкти ОЦЗ отримана від третіх сторін.
3. Під час натурного обстеження тієї чи іншої ділянки, працівник встановлює належність або непридатність її до ОЦЗ.
4. У випадку приналежності даного об'єкту до ОЦЗ, працівник відносить, до якої з шести категорій (розділ 3) він належить.
5. Працівник заповнює форму попереднього огляду ділянки (табл. 1).

Таблиця 1. Форма попереднього огляду ділянки

№	Лісництво	Квартал/виділ	Об'єкт ОЦЗ	Категорія ОЦЗ	Дата виявлення	Примітка
1	2	3	4	5	6	7

6. Заповнена форма передається у надлісництво, для остаточного рішення щодо приналежності того чи іншого об'єкта до ОЦЗ.
7. За необхідності, помічник начальника надлісництва може здійснити повторний виїзд в натуру.
8. Ділянки, яким надається статус ОЦЗ, враховуються при подальшому плануванні лісогосподарських заходів.

1 - до таких належать начальник надлісництва, помічник надлісництва, лісничі, помічники лісничого та майстри лісу.

2- мається на увазі масив того лісництва, в якому проводитимуть роботи працівники підприємства

V. Елементи комплексної процедури оцінювання цінностей довкілля

1. Вплив господарської діяльності на визначені цінності довкілля Визначені та потенційні для виділення цінності довкілля мають бути враховані під час проектування підприємством лісогосподарських заходів, залежно від типу ОЦЗ. Господарські заходи проводяться відповідно до режиму господарювання на цих ОЦЗ та здійснюється їх моніторинг. Також при проведенні господарських заходів поблизу виділених ОЦЗ необхідно проводити моніторинг.

2. Ризики для цінностей довкілля

Підприємством має здійснюватися оцінка ризиків для цінностей довкілля (від господарської діяльності, рекреаційних навантажень, соціальних впливів та інше). Згідно чинного законодавства після проведення лісогосподарських заходів здійснюється огляд ділянок (акт огляду місць заготівлі деревини та недеревних ресурсів лісу), також для мінімізації негативних впливів на ділянки, де проводяться лісогосподарські заходи складається карта технологічного процесу розробки лісосіки. Всі потенційні ризики для цінностей довкілля необхідно максимально враховувати під час проектування

господарських заходів.

3. Необхідні заходи для збереження цінностей

Необхідність застосування заходів для збереження цінностей визначається або на етапі проектування господарських заходів, або по мірі виникнення в цих заходах потреби (про яку на основі моніторингу повідомляє лісова охорона/відповідальні особи).

4. Моніторинг впливів або змін у довкіллі

Відповідно до принципу 8 FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України на підприємстві проводяться необхідні моніторингові заходи впливів або змін у довкіллі, а саме:

- моніторинг виконання плану⁷ ведення господарства, його політик та цілей господарювання;
- моніторинг соціальних та екологічних впливів господарської діяльності;
 - моніторинг усунення невідповідностей стандартів FSC;
 - моніторинг руху та відстеження всіх видів деревинної та недеревинної лісової продукції, що продається як FSC - сертифікована;
 - моніторинг стану лісової підстилки та лісових доріг після заготівлі та вивезення деревини;
 - моніторинг діяльності з поновлення;
 - моніторинг використання для відновлення видів, які добре екологічно адаптовані;
 - моніторинг інвазивності або інших негативних впливів, пов'язаних з будь-якими чужорідними видами в межах одиниці господарювання та поза нею;
 - моніторинг використання генетично-модифікованих організмів;
 - моніторинг результатів лісівничої діяльності;
 - моніторинг негативних впливів застосування добрив на цінності довкілля (за умови їх використання);
 - моніторинг негативних впливів застосування пестицидів (за умови їх використання);
 - моніторинг негативних впливів застосування засобів біологічної боротьби (за умови їх використання);
 - моніторинг впливів природних небезпек;
 - моніторинг розвитку інфраструктури, транспортування та лісівничих заходів на рідкісні види та види, що перебувають під загрозою, о селища, екосистеми, ландшафтні цінності, воду та ґрунти;
 - моніторинг впливів заготівлі та вилучення деревини на недеревинну лісову продукцію, цінності довкілля, ліквідні відходи деревини та інші види продукції та послуги;
 - моніторинг за утилізацію відходів;
 - моніторинг незаконної або не дозволеної діяльності;
 - моніторинг відповідності національному і місцевому законодавству, ратифікованим міжнародним конвенціям та обов'язковим нормам та правилам;
 - моніторинг за рідкісними видами та видами, що перебувають під загрозою, і ефективністю вжитих засобів з охорони цих видів та їх оселищ;
 - моніторинг за ефективністю вжитих заходів зі збереження та/або відновлення репрезентативних ділянок;
 - моніторинг за аборигенними видами, що трапляються природно, та

біологічним різноманіттям, а також ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення:

- моніторинг за водотоками, водними об'єктами, кількістю та якістю води, а також ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення;
- моніторинг за ландшафтними цінностями та ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення;
- моніторинг за перетворенням природних лісів на плантації або на нелісові (види землекористувань);
- моніторинг за статусом плантацій, створених після 1994 року;
- моніторинг за рівнем забруднення одиниці господарювання радіонуклідами вибухонебезпечними предметами (за їх наявності)

Начальник надлісництва

Іван ШИЙКА